

majhna pozornost družabnosti. Vsaka pokrajina ima svoje posebnosti; za Gorenjce pravijo, da pri njih družabnost ni na prvem mestu. Ponovno pa je treba pohvaliti pripravljalni odbor oziroma urednika zbornika, da je bil zbornik z referati tiskan pred zborovanjem.

Marijan Klemenčič

**Poročilo o 11. kongresu geografov Jugoslavije v Budvi
od 28. septembra do 2. oktobra 1981**

Enajsti kongres jugoslovanskih geografov bi moral biti že v letu 1980, vendar so ga zaradi črnogorskega potresa prestavili za eno leto. Pripravilo ga je Geografsko društvo Črne gore, ki pa se z organizacijo ni preveč izkazalo. Predvsem smo udeleženci, ki nas je bilo preko 400, pričakovali, da bomo izvedeli več o premalo poznani črnogorski pokrajini, tako iz referatov črnogorskih kolegov kot na strokovnih ekskurzijah.

Po slovesni otvoritvi kongresa je dotedanji predsednik Zveze geografskih društev Jugoslavije dr. Miljan Radović prebral poročilo o delu zveze med 10. in 11. kongresom. Sledili so trije referati črnogorskih kolegov o sodobnih družbenoekonomskih spremembah v Črni gori (M. Radović), o povojni transformaciji črnogorskih naselij (B. Pejović) in o najnovejših geomorfološko-tektonskih in seizmičnih značilnostih Črne gore (B. Radović).

Popoldanski del plenarnega zasedanja je bil posvečen teoretsko-metološkim problemom sodobne geografije. Uvodna referata o specializaciji in reintegraciji v sodobni geografiji (S. Ilešič) ter o regionalni geografiji (M. Vasović) sta predvsem opozorila na krizo v današnji jugoslovanski geografiji.

Naslednji dan je bila najprej na sporedu šolska problematika. Največ prispevkov je govorilo o prenovi učnih načrtov za geografijo v srednjem usmerjenem izobraževanju, pa tudi v osnovnošolskem in visokošolskem izobraževanju. Prevladal je vtis, da geografija v izobraževalnem procesu izgublja svoje nekdanje pozicije, vendar pa smo malo slišali o analizi vzrokov, ki so do tega pripeljali.

Ostalo delo kongresa je potekalo v štirih sekcijah: fizičnogeografski, družbenoekonomski, za življenjsko okolje in kartografski.

V fizičnogeografski sekciji smo poslušali 16 referatov in koreferatov. Šest prispevkov je govorilo o proučevanju recentne erozije, s katero se v nekaterih republikah aktivno ukvarjajo nekateri geografski aplikativci, vendar je tudi tu prevladovalo faktografsko opisovanje današnjega stanja in posamičnih uspehov v borbi proti eroziji prsti. Iz prispevkov o tej problematiki, kot iz nekaterih ostalih, je bilo čutiti izrazito težnjo po kvantitativnem in bolj aplikativnem proučevanju fizičnogeografske problematike, zlasti v geomorfologiji (aplikativna ali inženirska geomorfologija, kvantitativno proučevanje erozijsko-denudacijskih procesov, uporaba satelitskih posnetkov pri geomorfološkem kartiranju, proučevanje neotektonike v kraškem svetu, itd.).

Veliko število in izredna pestrost vsebin prijavljenih referatov sta bili osnovni značilnosti dela v družbenoekonomski sekciji.* Referenti so predstavili rezultate proučevanj z različnih področij, predvsem na nivoju posameznih republik oziroma manjših regionalnih enot. Izjemo so predstavljali le nekateri redki referati, ki so skušali podati kompleksen prikaz določene problematike na nivoju Jugoslavije. Prav tako smo pogrešali predstavitev različnih novejših metodoloških postopkov, ki se v zadnjih le-

*Poročilo I. Pirija

tih močneje uveljavljajo v družbeni geografiji (uporaba kvantitativnih metod, računalniške tehnologije in uvajanje teorije sistemov). Za velik del predstavljenih referatov v tej sekciji lahko namreč trdimo, da so se omejili le na posredovanje informacij o znanih pokrajinskih in družbenih pojavih ter procesih.

Razporeditev posameznih tem je nakazovala nekakšne vsebinske povezave, med katerimi so bila v ospredju vprašanja kmetijstva in proizvodnje hrane, industrializacije in razvoja energetike, tokov urbanizacije, demografskih gibanj ter turizma. Pozornost so pritegnili predvsem referati M. Bajiča o aktualnih problemih proizvodnje hrane v Jugoslaviji, I. Vrišerja o geografskih problemih industrializacije Jugoslavije, Z. Pepeonika o vlogi Jugoslavije v mednarodnem turizmu, predvsem zaradi nivoja obravnavane problematike in zanimivih, doslej neznanih podatkov, ki so bili kompleksno prikazani. Metodološko zanimiv je bil tudi prikaz modela dostopnosti velikih mest v SR Hrvatski, ki ga je predstavil M. Sić.

Različnost vsebin posameznih referatov na kongresu ni dala celovite podobe o položaju družbenogeografskih proučevanj v Jugoslaviji. Poleg tega so izostali številni kompleksni prikazi družbenogeografske problematike na nivoju Jugoslavije. Zato bi verjetno kazalo v prihodnje razdeliti delo na posamezne specialne sekcije, ki bi lahko podrobneje obravnavale vprašanja. S tem bi zmanjšali tudi število referatov, ki je onemogočilo poglobljeno delo, saj je bilo časa za diskusijo premalo. Drugo možnost predstavlja omejitev na jugoslovanske teme, pri čemer pa bi kazalo predhodno povezati posamezne raziskovalne ustanove oziroma raziskovalce pri pripravi tem za kongres.

V sekciji za življenjsko okolje* je bilo napovedanih sedem prispevkov, vendar eden od osrednjih (A. Laha) ni bil predstavljen. Preletimo predstavljeni raziskovanj geografov s področja proučevanja življenjskega okolja. D. Dukić je predstavil rezultate proučevanja dinamike in zaščite voda v svetu do konca 20. stoletja, koreferate pa M. Pasičević (vpis naravnih in kulturnih spomenikov v svetovno zbirko), D. Plut (pomen pokrajinsko-ekološkega proučevanja pri raziskavah s področja preobrazbe človekovega okolja), T. Rakičević (spremembe klime večjih mest na primeru Beograda), S. Stanković (geografske osnove zaščite narave) in R. Pillana (geografske osnove naravnih nesreč — poplave).

Dokaj skromno število predstavljenih referatov o geografskih proučevanjih preobrazbe življenjskega okolja je bolj odraz presenetljivo skromnega zanimanja jugoslovanskih geografov za enega od osrednjih delovnih področij geografije in manj posledica selekcijskega sita. Prevladovali so referati, ki so obravnavali posamezne oblike degradacije okolja oziroma ogroženost pokrajinskih elementov. Močno v ozadju je ostala osnovna naloga geografije pri proučevanju preobrazbe geografskega okolja — celovita osvetlitev vzrokov in prepletanja posledic degradacije pokrajinskih elementov. Podobna ugotovitev velja tudi za večji del teoretično-metodoloških izhodišč, ki so v glavnem ostala pri ponavljanju velikih možnosti geografije. Razdrobljenost in določena pretirana specializacija se očitno kaže v pomanjkanju kompleksnih, celovitih raziskovanj o varstvu in urejanju geografskega okolja.

Maloštevilna in v primerjavi z ostalimi izrazito mlada slovenska delegacija je namesto najavljenih 15 prispevkov predstavila samo 10 in sicer: *Specializacija in reintegracija v sodobni geografiji* (S. Ilešič), *Geografsko proučevanje naravnih nezdod* (I. Gams), *Značaj prenove učnih načrtov za geografijo v osnovni šoli SRS* (M. Košak), *Geografski problemi industrializacije Jugoslavije* (I. Vrišer), *Pomen pokrajinsko-ekološkega*

* Poročilo D. Pluta

proučevanja pri raziskavah s področja preobrazbe človekovega okolja (D. Plut), Neotektonika in morfogeneza krasa (P. Habič), Problemi kvantitativnega ugotavljanja erozijsko-denudacijskih procesov in njihovega prikazovanja na detajlnih geomorfoloških kartah (K. Natek), O nekaterih usadih in podorih po potresu v Črni gori (I. Gams), Integracijske značilnosti slovenskega kmetijstva v procesu formiranja agroindustrijskega kompleksa (B. Belec) in Mesto kot proces M. Pak).

Zadnja dva dneva kongresa sta bila namenjena strokovnim ekskurzijam. Primorska ekskurzija je odšla prvi dan proti Baru, Ulcinju in Virpazarju, naslednji dan pa v Cetinje, Lovćen, v Kotor in Hercegnovi. Glavni poudarek je bil na ogledovanju posledic nedavnega potresa in popotresni obnovi. Kontinentalna ekskurzija je vodila po naslednji poti: Budva — Cetinje — Titograd — Nikšić — Šavnik — Zabljak — Mojkovac — Kolašin — Titograd — Budva, ki pa zaradi slabega vremena in pomanjkanja strokovnega vodstva ni imela pričakovanega učinka.

V vsem delu kongresa je bilo čutiti določeno teoretsko in metodološko stagnacijo v znanstvenoraziskovalnem delu geografov, tako da so tudi pozivi k ponovni reintegraciji izzveneli bolj ali manj v prazno. Po nekaterih prispevkih sodeč se geografsko proučevanje sicer širi na nova specialna področja (npr. proučevanje naravnih nezgod, inženirska geomorfologija, pridelovanje hrane, oskrba z vodo, itd.), vendar nam večji uspehi na teh področjih niso bili predstavljeni. Pokazalo se je, da se geografi širom Jugoslavije ukvarjajo z najrazličnejšo problematiko in namesto da bi dograjevali metodologijo lastne vede, rajši posegajo na področja drugih ved. Zaradi tega lahko upravičeno rečemo, da jugoslovanska geografija med obema kongresoma ni bistveno napredovala.

Karel Natek — Ivo Piry — Dušan Plut

O osmem mednarodnem speleološkem kongresu v ZDA in o razvoju speleologije po svetu

Že na 4. mednarodnem speleološkem kongresu l. 1965 v Ljubljani smo nagovarjali kolege iz ZDA, naj organizirajo naslednji kongres. Zato smo imeli več razgovorov. Izven Evrope je speleologija najbolj razvita v Severni Ameriki. Kraški predeli ZDA so številni, bolj raznovrstni in obsežni kot v Evropi. Najrazsežnejši je tam kras na Edvardovem platoju v osrednjem Teksasu, kjer je v paleozojskih in krednih sedimentih sklenjenega krasa za okoli 83.000 km², kar je toliko kot v Dinarskem krasu. Za Postojnsko jamo je v svetu najbolj znana Mamutska jama, ki ima za severnoameriško krasoslovje približno enak pomen, kot ga je imela Postojnska za Evropo. Leta 1972 so njene rove povezovali s sistemom Flint Ridge Cave. Po novejših obvestilih znaša skupna dolžina Flint Ridge Mammoth Cave System čez 360 km. Znani jamoslovni pisec R. A. Watson, jamarški organizator in izdajatelj jamarških knjig založniške hiše Zephyrus Press, piše v kongresnem zborniku (I, str. 371), da ameriški jamarji upajo, po odkritju zveznih rovv med sosednjimi jamami v Kentuckijskem krasu, vzpostaviti enotni jamski sistem s skupno dolžino 500 milj (= 926 km).

Med 8. kongresom smo severnoameriški kras spoznavali iz številnih jamarških in jamoslovnih objav, pripravljenih za udeležence, in med številnimi zasedanji ter ekskurzijami pred, med in po glavnem zborovanju. Pisec teh vrstic si je mogel ob podpori SAZU ter RSS na predkongresni ekskurziji ogledati kras v Indiani. Tu je nadaljevanje Kentuckijskega krasa. Kras v Indiani mu je podoben po osnovnih pogojih za zakrasevanje. Površinsko